Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис для Ґенерального Ґубернаторства

Krakauer Nachrichten
Ukrainische Volkszeitung
für General-Gouvernement

ЧАСОПИС ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ, В СЕРЕДУ І СУБОТУ В ГОД. 6. ВЕЧЕРОМ.

Адреса Редакції і Адміністрації:
KRAKAUER NACHRICHTEN.
KRAKAU, Karmeliterstr. 34, II.

Телефони:
Дирекція Видавництва 137-42
Редакції і Адміністрації 230-39
Друкарня 102-79

ВІДДІЛИ:
Холм: Люблинська 26.
Ярослав: Головна 19.
Сянік.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно 2.50 зол., квартально 7,50 зол., піврічно 15.00 зол.
Ціна поодинокого числа 30 сот.

Ч. 19. Краків, 13. березня 1940. Рік І.

Гострий протест Італії

проти анґлійської бльокади

= Агенція »Стефані« оголосила текст ноти італійського уряду, що її передано британському амбасадорові в Римі. В цій ноті італійський уряд протестує як найгостріше проти анґлійського розпорядку, згідно з яким по 1. березня ц. р. кожний корабель, що покидає пристань з вантажем німецького вугілля підлягатиме анґлійській контролі. Цей розпорядок є суперечний з духом міжнароднього права й його виконування доведе до підпорядкування цілої морської торговлі держав, які не беруть участи у війні, анґлійській контролі. Затримування кораблів невтральних держав цілими днями і тижнями в контрольних портах принесе поважні шкоди міжнародній морській комунікації та торговлі і спричинить шкоду промислові та робітникам у невтральних країнах. Таксамо контроля поштових посилок є зовсім суперечна з духом міжнароднього права, що ґарантує поштову таємницю.

Які не булиб причини таких контрольних розпорядків, не можуть вони ніяк оправдати обмеження прав держав, що не беруть участи у війні, бо ці розпорядки руйнують дуже поважно міжнародній товаровий обмін, не даючи змоги користуватися джерелами привозу й обмежують можливости продукції держав, що не беруть участи у війні. Далі італійський уряд підкреслює повну суперечність з міжнароднім правом тих анґлійських розпорядків, що відносяться до контроли транспортів вугілля з Німеччини до Італії, бо Анґлія хіба здає собі справу з цього, що це вугілля необхідне для вдержання життя і праці італійського народу. Ці розпорядки впливають дуже некорисно на політичні й господарські взаємини між Італією та Анґлією. Тому італійський уряд протестує проти них і бажає устійнити засади та фактичний стан справи в почутті відповідальности за майбутні дальші наслідки такого розвитку справи.

—о—

Анґлія конфіскує італійські кораблі

ІТАЛІЯ ЗІРВАЛА ГОСПОДАРСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ З АНҐЛІЄЮ.

= Анґлійський міністр бльокади Грос заявив в палаті послів, що анґлійська влада сконфіскувала два італійські кораблі, а саме »Ората« і »Льоасса«, що навантажили в голяндському порті Роттердамі вантаж німецького вугілля призначеного для Італії. Всі транспорти німецького вугілля, які будуть йти через Роттердам до Італії, будуть конфісковані як контрабанда. Це суперечне з міжнароднім правом становище анґлійців матиме без сумніву свої наслідки і вплине відповідно на відношення Італії до Анґлії.

= У вівторок 5. і в середу 6. ц. м. анґлійці затримали — щоб перевести контролю — 9 італійських кораблів, а саме »Ірата«, »Абсіртеа«, »Нумідеа«, »Катаріна«, »Феліче« і »Льокассо«, назви 3 останніх кораблів досі невідомі. Анґлійська самоволя викликала велитенське обурення в цілій італійській пресі та велике зацікавлення в цілому світі.

У звязку з ворожими Італії кроками анґлійської военної маринарки Італія зірвала господарські переговори з Анґлією, що велися в Міляно. Анґлійська делеґація вернулася до Льондону.

= Пресова аґенція »Стефані« повідомляє, що анґлійці задержали 10 нових італійських кораблів з вугіллям і завели їх до пристані, де переведено контролю. Таким чином дотепер анґлійці зареквірували вже 16 італійських кораблів.

—о—

Нові анґлійські кораблі пішли на дно

= Анґлійський корабель »Альбано« (1176 тон містоти), — затонув наїхавши на міну. Залогу врятували. Озброєний анґлійський корабель »Домаля« (8441 тон містоти), затонув у каналі Ля Манш від вибухів трьох бомб з німецького літака. З понад 400 людей залоги пропало 20 анґлійців і 253 індійців. Мабуть усі затонули. Минулої пятниці затонув на Північному Морю від бомб з німецького літака один анґлійський корабель невідомої назви. Минулої неділі затонув коло західніх берегів Анґлії анґлійський корабель »Като« (710 тон містоти) від вибуху міни. Про залогу з 11-ти осіб нема ніяких вісток.

Анґлійський нафтовий корабель »Чарльс Меєр« (10.516 тон містоти) затонув. Його сторпедував німецький підводний човен у каналі Ля Манш. Корабель по вибусі торпеди пішов негайно на дно. Рятунок був неможливий. »Чарльс Меєр« був одним з найновіших і найбільших анґлійських нафтових кораблів.

—о—

Невилікувальна недуга

(Від нашого кореспондента)

Рим, березень 1940.

Народи, як і люди, всякі бували і бувають: такі, що створили культуру, такі, що дали великих і зразкових героїв і полководців чи теж зразки купецтва і промислу. І це бачимо в старовині далекій, і теж у наших часах.

Та бувають і такі народи, що крім голосної автореклями, політичної нікчемности і бруду і порожнього, деструктивного »гохштаплерства«, нічого більше в історію людства не вносять. До такого народу належать поляки. Вся історія Польщі показує, що вона від початків свого істнування жила соками сусідніх народів: німецького, українського, литовського, чеського. Їх духову культуру називала своєю, про що пророчисто говорять самі старі міста Польщі ще сьогодні. На самому Вавелю у Кракові можна бачити німецьку культуру й архітектуру, українську іконопись. Її герої, зокрема вже від XVII. століття, це звичайні сибарити, життеві філістри, через яких Польща впала при кінці XVIII. ст., та які тільки завдяки таким нечесним письменникам як Г. Сенкевич і таким подібним, стали героями.

Але навіщо шукати прикладів у давнині. Наші дні, 1918 — 1939 роки дають безліч таких прикладів. Чи не памятаємо ми, як усі наші найкращі народні твори — пісні, строї, мистецтво — перед світом реклямувала Польща як свої власні, польські? — Як на хвилях радія неслась наша пісня, щедрівка, колядка — як польські? І політично. — Польща вже від кінця XVI століття була на сході ввесь час, аж до свого остаточного розвалу, зразком хаосу, безладдя, державою беззаконня. Історичні слова польського історика XVIII. століття: „Польска стої нежондем!" — назавжди стали символом Польщі.

А часи істнування Польщі від 1918 — 1939 р. ще раз дали докази і живі приклади: як не можна і не слід кермувати державою! Польща показала світові: як слід кермувати власною державою, щоб її завалити.

І здавалось би, що ці польські провідники — »гохштаплери« — повинні по такій катастрофі бодай присмирніти: мріяти про Польщу — якщо це можливе в сучасній европейській конюнктурі! — в межах виключно і дійсно етноґрафічних! Де там! Вони розсипавшись по світі, дальше »творять« Польщу: од моржа до моржа!

Ось вам: в „Оссерваторе Романо" з 12. лютого ц. р., у ватиканському орґані, вичитуємо в кореспонденції з Парижа п. н. „Майбутнє України", що в Парижі секція міжнародніх католицьких студій зорґанізувала сходини, на яких професор варшавського університету, а теперішній ректор польського університету в Парижі, Галець-

кий мав виклад про.. „Україну й її проблеми, що торкаються її майбуття теж у залежности від актуальної міжнародньої ситуації." Викладу слухали — по словам кореспондента — вибрані й у великій кількости слухачі. І в свому викладі п. Галецький дійшов до висновку: „... разом у злуці з Польщею приверненою в націю вільну і суверенну, Україна зможе мати свою власну політичну особистість і зможе змагати до того добробуту і до цієї волі, що її до сьогодні не могла мати".

Ми тут не беремось досліджувати: хто це інспірує такі виклади? Чи й уряд Франції мачає тут свої пальці?

Одно певне: сьогодні, коли проблема України має зовсім інші позитивні вигляди — доходити до таких висновків можуть тільки політичні імпотенти й банкроти, а не люди, які реально вміють думати.

М. Тибрський.

Свято Героїв

Село Любень гром. Вирики, пов. Володава, вперше цього року віддало пошану Тим, які за Україну життя своє віддали в боротьбі з ворогами. Дня 4. лютого улаштовано „Свято Героїв". В год. 10. рано о. Данилевич відправив у місцевій церкві торжественну Службу Божу в намірені українського народу. По Богослуженні відслужив о. парох Панахиду над злагженою у церкві могилою. У голові могили поставлено березовий хрест з написом: „Борцям, упавшим у боротьбі за Волю України". Хрест був прибраний тризубом і жовто-блакитними хоругвами. Над тризубом висів вінок. У церкві було дуже багато людей.

По панахиді люди зійшлися до „Народнього Дому", де відбулася „Святочна Академія" у честь Героїв. На програму склалися: реферат, що його виголосив учитель Федорович Іван, згадуючи усіх тих, що впали у важкій боротьбі з лютими ворогами України. Згадав теж про боротьбу в Карпатській Україні і про всі інші нелюдські знущання над українським народом. Реферат викликав сильне враження серед приявних. Дуже гарно віддеклямувала Ніна Питель, уч. IV. кляси нар. школи, „Тарасову Ніч"; Іван Пунда віддеклямував вірш „До братів у ворожій неволі". По кожній деклямації хор співав народні й стрілецькі пісні. Це небуденне й гарне свято закінчено відспіванням національного гимну.

Гість.

Жуків на дорозі до кращого

Село Жуків п. Ярослав у Лежайщині зазнало багато лиха від польської адміністрації. В селі була польська школа й поляк учитель. Про будьяку просвітянську українську працю не можна було й думати. Зрештою польська влада була проти освіти в українських селах. Щойно тепер у нашому селі є дві українські учительки, і почалась культурно-освітня праця. Хочемо будувати з весною в селі нашу церкву. Господарі звозять уже матеріяли. Працюють всі, молоді й старші. Душею освідомлюючої роботи є учителька та війт. Голова читальні „Просвіти" встиг уже вивчити виставу „Заклятий Яр". Правда, в Жукові є ще багато збаламучених ріжними ворожими аґітаторами, але й вони вкінці пізнають кудою і з ким нам іти до кращого завтра. Побажати б, щоб ніхто не обдурював селян і нероздвнував, бо ж ми діти одної матері землі, члени одного великого народу. Слухаймо всі наших провідників у національній, культурно-освітній праці, а тоді напевне зникнуть усі дурійки в роді такого чи іншого „фільства".

Жуковецький.

Нас не розбив польський пястук

Наше село Телятин пов. Грубешів за кілька останніх місяців змінилося під кожним оглядом. Від коли не стало Польщі, нема у нас польських поліцаїв, які так жахливо знущалися в останніх роках над невинним українським населенням. 20 років гнобили поляки українців на Холмщині, і в нашому селі діялися неймовірні речі. Треба відмітити, що Телятин — це наскрізь українське село, бо на 380 хат ледви дві родини римо-католики. За Польщі війтом у селі був очевидно поляк Кімачинський, який щойно в 1937 р. приплентався до Телятина. Телятин відомий з того, що коли в 1939 р. польська адміністрація змушувала українських священників на Холмщині говорити по церквах проповіді в польській мові, то наш парох о. Матвійчук не послухав наказу польської влади. Дійшло до того, що староста прислав до Телятина православного поляка-священника, а нашому наказано до 24 годин покинути село. Не дозволили ляхи навіть попращатися пан-отцеві зі своїми парохіянами. Польський священник почав відправляти в церкві по польськи, але люди не ходили туди. Селяни висилали жалоби до Варшави, до міністерства віросповідань, але дарма. Коли ж вибухла німецько - польська війна, то польське військо спалило в Телятині 40 українських хат, решту розграбило і вбило 7-ох українців. Як розстрілювали невинних наших людей, всі вони кликнули: „Хай живе Україна!"

Тепер — по війні прибув знову до нас о. Матвійчук. Прийшов український учитель, війт у селі теж українець. Село взялося до праці. Відновлено кооперативу. Основано філію „Рідної Хати", до якої вписалося все жіноцтво й мужчини від 16-го року життя. Зорґанізовано аматорський гурток, що під проводом А. Макара дає вистави, концерти, тощо. Дня 28. січня відбувся концерт в честь Героїв зпід Крут. Вступне слово виголосив місцевий учитель М. Голинський. Тепер підготовляють концерт у честь Тараса Шевченка. Відбуваються теж вечірні курси української й німецької мови. Кожний горнеться до праці для добра села й цілої нашої Батьківщини. Треба тільки скінчити зі самогонкою. Віримо, що спільною працею добудемо кращу долю народові.

М. Б.

—o—

Розсіяні мов листя

Внаслідок відомої політики польського уряду багато українських урядовців та учителів опинилося серед чужого польського населення і коротає тут гіркий свій вік. І так у радомському повіті працює 20 українців, з того 14 на учительських посадах. Розкиненим по цілому повіті важко було створити свою національну орґанізацію. Кожний зокрема — як міг — не піддавався асиміляції, на яку наражені були передусім діти українців.

Сьогодні кожний з нас з тугою жде тієї хвилини, коли зможе як найшвидше вернутися на рідну землю щоби працювати для свого народу. А покищо всі безробітні українські учителі народніх і середніх шкіл повинні внести негайно на руки проф. д-ра Івана Зілинського у Кракові вул. Зелена 26, м. 12) подання в німецькій мові у справі приділення їм заняття у шкільництві.

О. О.

—o—

Село Ожанна п. Лежайськ

Село Ожанна п. Лежайськ, це одна з найбільш свідомих українських осель над Сяном недалеко Лежайська. Воно завжди міцно держалося своєї святої віри, своєї рідної української мови та безупину плекало і досі плекає українську культуру та непохитно встоялось серед польського моря. Хоч земля тут вбога, піски, і люди бідні, але проте постава свідомих господарів та молоді горда і смілива. До війни радо й успішно працювала тут чит. »Просвіта«, українська кооператива та »Луг«, що його польська влада розвязала. Впродовж 20 років аж до розвалу забріханої Польщі доводилось українському населенню страшно перетерпіти від польських місцевих »кациків« та їхніх прислужників деяких »старорусинів«. Бувало й таке, що »пан вуйт« розганяв членів читальні вигукуючи: »Я вам дам Україну!« Чесні громадяни - селяни 20 років терпіли знущання та насильства сусідніх польських розбишак, бо польська поліція з Курилівки знюхавшись зі злочинцями дивилася крізь пальці на всі їх звірства.

Слава Богу — минулися ті страшні часи. Нині в Ожанні працюють у читальні »Просвіта«, кооперативі »Згода« і маємо вже українську школу. На Різдво уладжено ялинку для шкільних дітей і в школі загомоніли українські коляди та пісоньки. Діточкам роздано солодощі, які для них пожертвувала наша кооператива. З нагоди 22. Січня відбувся в нас двічі гарний концерт та дитяча вистава. Мішаний хор відспівав низку пісень, а саме: »Їхав стрілець на війноньку«, »Журавлі«, »Ой, у полі калина«, »Ізза гори високої«, »Птичий хор«, »А калина з ялиною«, »Прощай дівчино« та інші, переплітані деклямаціями шкільних дітей.

15. лютого ц. р. аматорський гурток »Просвіти« відограв драму на 4 дії »Заклятий яр«, що мала великий успіх. Наші аматори заграли з відчуттям та зрозумінням своєї ролі. Прихід з усіх імпрез призначено на викінчення власної домівки, що вже є під дахом. Тепер готовимося до Шевченківського свята. Кожної неділі є сходини членів чит. »Просвіти«. Хоч »полячки« дальше грозять українцям, мовляв: »То еще так не бендзе«, то наша громада робить своє, відлучилась від польської збірної волости та живе власним українським життям. Ми змагаємо до того, щоб Ожанна, Жухів, Пискоровичі, Дубровиця, Слобода та інші села злучено в українській збірній громаді зі своєю міліцією, а не польською. Так то в Ожанні працює гурт свідомих своїх завдань українців, поважних селян та української молоді й інтелігенції.

Місцевий.

—o—

ПОХОВАЙТЕ ТА ВСТАВАЙТЕ
КАЙДАНИ ПОРВІТЕ,
І ВРАЖОЮ, ЗЛОЮ КРОВЮ
ВОЛЮ ОКРОПІТЕ!

БЛАГОСЛОВІТЬ ДІТЕЙ СВОЇХ
ТВЕРДИМИ РУКАМИ.

Дитячі садки

Хоч ще й зима кругом нас, але всеж-таки вже пробивається щораз сильніше сонце і небавом і весна загляне до нас. А враз з нею, зі співом птиць, загомонять по садках, вулицях та полях дитячі голоси, замкнені досі зимою в душних хатах.

Про ці діти вже сьогодні слід нам подумати, зокрема про ці найменші, що ними ще не опікується школа, що не ходять до неї, а літом бавляться чито дома чи по городах та вулицях. Батьки-ж незадовго виходитимуть у поле, а в літніх місяцях то і ціле село неначе опустіє. Отже необхідно занятися цими дітьми. Найкраще це можна зробити, якщо в селі відкриємо **дитячий садок.**

Поширилася ця дошкільна виховна організація по наших селах так, що в деяких повітах були вони чи не в кожньому селі. Приїздила учителька-садівничка збирала дітей і цілий божий день опікувалася ними; вечером мати приходили »до пані« та забирали діти до дому. І цілий день батьки могли спокійно працювати, бо знали, що їхня дитина в добрих руках і забавиться, і дечого навчиться і зїсть на час, не зробить ні собі шкоди ні дома.

Як це зробити, щоби мати дитячий садок у себе?

Якщо є в селі кружок »Рідної Школи« (як цього нема, то інша установа або й самі батьки), то старшина повинна вже тепер запросити на нараду тих батьків, що мають маленькі діти від 3—7 р. життя. На нараді треба батькам вияснити користь зі садка та запитати чи погоджуються посилати туди свої діти та складати деяку оплату 1—2 зол. місячно від дитини. Як що батьки погодяться, треба підшукати відповідне приміщення. В часі шкільних ферій надається на це добре шкільний будинок, але може бути теж і домівка в читальні чи і приватній хаті. Одначе це мусить бути дуже простора хата, чиста, ясна і мусить бути недалеко город або майдан, де б діти в гарну погоду могли гратися.

Найкраще йде праця в садку, якщо діти не йдуть на обід до домів, але дістають обідати на місці. Це роблять в деяких селах так, що мами за чергою варять обід таки в садку. Отже треба, щоби при садку була й кухня. Як вже є приміщення, тоді слід написати до сусіднього повітого міста, де є українські установи, зокрема до повітового кружка »Рідної Школи«, чи іншої повітової установи; якщо в селі нема кружка і батьки зголосяться, що в такімто селі хочуть від такого дня відкрити дитячий садок, то просити, щоб визначили провідницю і полагодили інші потрібні формальні справи. Дитячі садки слід відкривати вже в теплих місяцях, під кінець травня та в червні. Повітові установи мусять вже тепер розпочати освідомлюючу акцію в тих селах, де ще не було садків, та одночасно подбати про те, щоб мати відповідне число провідниць садків. Тому що не всі учительки вже вели садки, треба в березні — квітні улаштовувати **курси для садівничок**, щоб вони справді підготовані їхали на село, бо провідниця має дуже тяжке завдання. — Вона матиме не лишень діти на своїй голові, але мусить і в селі занятися працею, бо до неї прийдуть з ріжними порадами та з проханнями. Тому що такий курс для садівничок мусить тривати яких 4—6 тижнів. Отже треба його зачати найдалі в половині березня, щоб до Великодня покінчити з підготовними працями, а в травні розпочати вже кінцеві роботи в терені по селах. Не слід забувати, що до садка потрібна садівниці відповідна література, за яку тепер тяжко, отже треба заздалегідь про це подбати[1]). Одночасно в селі, в домівці батьки повинні приготовити для дітей відповідну дитячу обстановку: столики, кріселка чи повізочки, ігромки, начиння і т. п.

Роботи чимало, але ще не стрічали ми села, де був добре ведений садок, де б не то діти, але й мами з тугою не ждали б на відкриття його з новим літнім роком. Часто дитина неначе зовсім перемінюється, стає куди кращою, здоровішою, чемнішою, як побуде в садку. А щож дорожчого батькові-матері як не їхня дитина? Чи-ж пожалуємо труду, щоб запевнити дітям дійсно гарне, свобідне, веселе літо?

[1]) Рідна Школа видала найкращий підручник »Українське дошкіля« де є і теоретична частина, і поради і забави і т. п.

Загальні збори

українського кооперативного банку в Сяноці.

В салі »Просвіти« відбулися 24. лютого ц. р. XIV. загальні збори українського кооперативного банку в Сяноці, що їх відкрив в год. 3,15 о. Степан Менцінський, голова Надзірної Ради. Присутні вшанували память померших членів повстанням з місць. З черги по прочитанні протоколу з останніх загальних зборів та поладнанні ріжних формальностей, склав обширний звіт посадник адв. д-р Ст. Ванчицький. Він подав історію й діяльність банку від початку його оснування, себто від січня 1928 р. Зі звіту присутні довідалися, що найбільший розвиток виявив банк по розвалі Польщі. З початком 1939 р. мав банк 118 членів, нині має вже 350. Українське населення мало завжди повне довіря до своєї кредитової установи, бо підчас вибуху німецько - польської війни не вибирало своїх щадничих вкладок. Управа банку й Надзірна Рада працювала дуже інтенсивно, передусім в останніх місяцях. І так в 1939 р. відбулося 15 засідань Надзірної Ради. При кінці д-р Ванчицький підкреслив заслуги керманича банку інж. Юліяна Темника, що під його вмілою і вправною рукою банк виявив такий поступ. Точний звіт про діяльність банку подали ми в 6-ому числі »Краківських Вістей«.

З черги загальні збори признали абсолюторію управі і Н. Р. та вибрали таких 9-ох нових членів Надзірної Ради і 3-ох заступників: о. Мигаля, Кибальського, дир. Масника, о. Менцінського, д-ра Ванчицького п. Бака, м-ра Яціва, п. Звірика і дир. Клапоущака; заступниками учит. Мізь, п. Мацілинський і п. М. Дуб.

Опісля відбулася ще довша дискусія на тему поширення діяльности банку. Дискусія виявила, що банк є тепер практичним банком українського купецтва і взагалі українських підприємців. Слід звернути більшу увагу на дрібну ощадність і взагалі на наше селянство. Селянин повинен переконатися, що його гріш має найпевнішу льокату в »Українбанку«. При вимінї 100 - золотівок було дуже, дуже багато випадків, що наші селяни внаслідок непоінформованости або з інших причин завчасу не виміняли або не зложили до депозиту 100-золотівки. Тепер потерпіли великі втрати.

Пропаґандою дрібної ощадности і вкладок ощадности взагалі повинні занятися учителі, священники, кооператори та інтеліґенція взагалі. Треба вжити якнайбільше зусиль в тому напрямі, щоб наше кооперативно - кредитове життя поширити на територію цілої Лемківщини. Треба заложити філію українського кооперативного банку бодай в Горлицях і в Криниці. Передумови для цього тепер є дуже добрі. Не сміємо тратити часу й нагоди. Ці успішні загальні збори були закінчені по 6-ій год. вечором. —ют—

——о——

Український Рільний Банк

Дня 4 березня відбулися в Ярославі загальні збори місцевої кредитової кооперативи „Народній Дім", що являються переломовою подією в банковій діяльности по цей бік кордону. На цих зборах перемінено статут каси та разом з задуманим поширенням і поглибленням діяльности змінено теж і назву на »Кооперативний Рільний Банк »Україн-Банк«, кооператива з відповідальністю уділами в Ярославі. Згідно з пляном і дорученям українських господарських кол цей Банк має поширити свою діяльність на всі українські землі по той бік кордону, основуючи в поодиноких міських осередках свої філії. Уділ в новому Банку підвищено до зол. 25, а вписове залишено в давній висоті 2 зол. До Надзірної Ради ввійшли, крім місцевих, поважних громадян, відомі з успішної кредитової діяльности діячі зі Сянока, Холма і Кракова. Банк має отворити також свій відділ у Кракові.

Подаючи до відома нашого громадянства цю відрадну вістку, не можемо не згадати історії Ярославського Банку. Коли підчас відомої кризи в 1931-34 р. місцевий Банк »Добробут« захитався і його зліквідували, українське кредитове життя завмерло в Ярославщині зовсім. Всякі спроби відновити це життя розбивалися об страх та зневіру місцевих українців до банковости взагалі. На щастя найшовся гуртох фанатиків під проводом проф. Івашкевича, який не дивлючись на непопулярність гасла почав накликувати загал до ощадности і довів вкінці до заснування кредитової кооперативи під назвою »Народній Дім«. Під головуванням тогож таки проф. Івашкевича кредитова кооператива з нічого майже розвинулася поволи на гарну, здорову установу зпонад 17.000 оборотових фондів у тому більше ніж 10.000 зол. власних. Завдяки цій муравлиній праці лишилася по війні в Ярославі кредитова кооператива, що стала випадово бр-мою до ре-р-ганізації українського кредитового життя по цей бік кордону. Віримо, що ця установа, ставляючи собі ширші завдання співпрацюватиме з фаховими і меткими банковцями і розвинеться швидко в установу, що матиме вплив на наше господарське життя.

АМЕРИКА ПРОТИ АНҐЛІЙСЬКОЇ КОНТРОЛІ НА МОРЮ.

= Міністерство торговлі Злучених Держав заборонило капітанам американських кораблів вїздити добровільно до контрольних пристаней західних великодержав. На основі нових вказівок капітани кораблів, що задержаться в контрольних портах мусять виказатись доказами, що це сталося з дуже важних причин, а саме з військових оглядів, бурі, або катастрофи. Інструкція виключає право анґлійців контролювати американські кораблі.

——о——

Пригадаймо собі наше минуле

БИТВА ПІД ПИЛЯВЦЯМИ.

Саме тоді помер у Польщі король Володислав, що був доволі прихильний козакам. Його ж не любила польська шляхта. По смерти короля Володислава настало в Польщі т. зв. безкоролів'я, себто нового короля ще не вибрали, а в краю виконувала владу сама шляхта. Польські пани рішили дальше продовжати боротьбу з козаками. До ведення війни висунули поляки аж трьох полководців, але ніодин із них не визнавався якслід на военній штуці. Один полководець був дуже старий, другий »учений«, але за те не вмів воювати, а третій знову був дуже молодий і боявся просто війни. Тому теж гетьман Хмельницький назвав тих польських полководців коротко: »перина, латина, дитина«. Не від речі відмітити, що польські пани вибиралися на війну з козаками немов на весілля Вони їхали в гарних возах, везли зі собою багато служби, льокаїв, покойовок і повно всякого добра, яке куди більше пригодилося б на весілля, ніж на війну.

Очевидно, що козаки сміялися з такої армії та з її боєздатности. Гетьман Богдан Хмельницький заступив польським військам дорогу під Пилявцями на Волині й 23. вересня 1648 р. ударив на польські табори. Поляки так настрашилися, що й рядовики почали в переполосі втікати, немов божевільні. Ніхто не слухав приказів, кожний польський вояк і шляхтич дбав тільки про те, щоб як можна найдальше утікти від хоробрих запоріжців. Очевидно, що згадані три польські полководці перші втікли з поля бою.

ВЕЛИКА ДОБИЧА КОЗАКІВ.

Так ганебно польські »рицерже« списалися у бою. На побоевищі залишився великий польський табор, повний всякого багацтва. Поляки покинули все, гармати, шатра, вози, дорогі килими, футра й одяги, шаблі оправлені золотом, рушниці, сідла, всякі вина, меди, тощо. Все те забрали козаки. Козаки поспівували: »Добре, добре пани вибралися на весілля і бенкет; стільки коштів понесли, сто тисяч скарбів промарнували й нам славу завдали«. Українське військо добуло нову славу, поляки вкрилися вічним соромом, бо рятувалися втечею, хоч мали зброю, отже могли боротися.

ГЕТЬМАН Б. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ В ГАЛИЧИНІ І НА ХОЛМЩИНІ.

Зпід Пилявець пішов гетьман Хмельницький до Галичини. Населення галицької землі з захопленням витало запоріжців і гетьмана. Треба пригадати, що тоді минуло вже 300 літ, як Галичина стогнала під польською кормигою. У 1340 р. поляки отруїли українського короля Б. Тройденовича і від тоді загарбали Галичину під своє панування. Тому то ніхто вже й не тямив українського війська, ніхто не надіявся, щоб поляки уступили з українських земель. Аж ось ненадійно ввійшли українські війська.

Всі дуже зраділи тією подією. Селяни, міщани, духовенство і навіть та частина української шляхти, яка залишилася вірною українській нації, підняли повстання проти поляків. З сіл і міст вигнали польських панів та урядовців, всюди заводили козацьку управу з отаманами й солтисами.

Гетьман Б. Хмельницький прийшов під Львів і почав облогу міста. Одначе він не хотів нищити міста, яке колись оснував український король Данило. Гетьман зустрівся з міщанами, які прийшли зложити козакам окуп, та пішов із військом у Холмщину, в ту нещасну й многострадальну землю, яка найбільше зазнала лиха від поляків. Війська гетьмана розтаборилися під містом Замостем. Одначе гетьман Хмельницький думав іти ще дальше, аж на Варшаву. В пісні співали тоді козаки: »Гей, ви хлопці, ви добрі молодці, не журіться, посідлайте коні вороні, сідайте та поїдемо в чисте поле, на Варшаву, наберемо червоної китайки та на славу.«

Життя української кольонії в Харбіні

(УПС.-Харбін). Харбін — це найбільший український осередок на Далекому Сході (виключаючи Зелений Клин) по своїй чисельности українців та своїй спроможности до праці. Тут є гурт української інтеліґенції, є значна кількість заможних українців та є дво-поверховий Український Національний Дім, який дае річно значні прибутки. Широка й інтенсивна праця української національної Кольонії в минулих кількох роках дуже підупала в останньому 1939 р. Причиною цього занепаду були не так траґічні події на рідних землях, як сварки та ворожнеча на місці. Правда, життя місцевої УНК є в зовсім інших умовинах, ніж нпр. в Шангаю. Національне питання досьогодні владою принципово не вирішене і є багато українців, членів УНК і навіть членів управи УНК, в пашпортах яких зазначено »русскій«. Але є й українці, в яких зазначено їх правдиву національність. Хто при виданні пашпортів був твердий і впертий — то настояв на своїм; тепер можна добитися поправки в пашпорті тільки на вперте домагання. Поправка виглядає так, що поруч слова »русскій« у скобках дописують »украінець«. Всякі пояснення, що, мовляв, нема на світі такої національности як »русскій-украінець«, нічого не помагають.

Журнал »Далекий Схід«, що виходив три рази у місяць припинено. Відрадним явищем в 1939 р. було те, що видано три брошури про Україну в японській мові. Якщоб управа УНК була на свому місці, то в цьому напрямі можна було зробити багато більше. Тимчасом в атмосфері самопожирання запропащено дорогий час. На щастя нові загальні збори УНК назначено на 18. лютого ц. р. Від вибору нової управи УНК залежатиме все дальше життя і праця цього значного осередку українства на Далекому Сході. Дуже велика шкода буде, якщо життя української кольонії в Харбіні не вернеться бодай до рівня попередніх останніх років. Буде непростима помилка, якщо свідомі українці допустять до того, щоб все таки значні матеріяльні фонди УНК пропадали без користи для нашої визвольної справи. Теперішній момент вимагає, щоб усі сили й всі матеріяльні засоби вжито на пропаґанду нашої ідеї

Микола Холодний.

Допити на станиці „КОП-“у

3) (Докінчення)*

Цілий день минув спокійно. Я дістав на келію тапчан і ввесь день спав.

Вечером сторож казав тапчан знову винести і розібратися та нагого замкнув в келії. І так на переміну одної ночі електрична струя і зимний стік чергувалися із заливанням нагого в бетоновій келії аж до дня 11. липня 1939 р.

Цілий цей час я вже освоївся з щоденною процедурою. На стіні келії ч. 4 я карбував кожний день. Бували хвилини в яких попадав я в песимізм і байдуже ставився до всіх подій. Одначе віра в майбутнє додавала сил витревати, внутрішний голос самозбереження підшептував, що це все скінчиться, що тиранії мусить прийти кінець... Це вже останні подвиги конаючого ката...

Дня 11. липня мене та ще трьох людей привели до канцелярії капітана жандармерії »Коп-у«, який був командантом станиці ч. 9. Капітан з лисячими очима заявив, що віддає нас до суду. Одночасно звернувся до мене з такими словами: „цобисьце зе мнов зробілі, гдиби кедись, кедись виплісьце на вольносць і спотькалі мне пи уліци .. але, поцешце сев же юж нігди з вольносці не скожистаце..“

Ці слова сьогодні пригадую собі часто, бо швидко змінилося все догори корінем!

Зі станиці »КОП«-у нас чотирьох разом скованих відвели два поліціянти до суду. Мене взяли на переслухання першого. Я зголосив судді д-рові Дароxові, що мене арештовано ще в червні, а до суду відвели щойно 11. липня. Яким це правом мене держали так довго на поліції і на жандармерії, де мене страшно били і відбили нирки. Прошу, щоби лікар мене оглянув і т. д. Суддя спокійно вислухав моїх слів, закурив папіроску, витягнув гору паперів, себто протоколів, що їх зложила поліція про мене і заявив: „я не естем лекажем, лекаж ест в вензеню і вас збада...“ Тоді я скинув одіння і показав сине тіло від побиття та домагався це все запротоколувати, в якому стані мене привели до суду! Але суддя наказав мені негайно одягнутися, бо спішиться і запитав: „чи бендзеце зезнаваць і пшизнайце сев до віни...?“ Не маю про що зізнавати, і до вини не почуваюся, а все те, що запротоколувала поліція та інші про мене зізнали — це чиста брехня або провокація.

„Зобачими на розправе“ — відповів суддя — і казав мою відповідь запротоколувати протоколянтові.

Я вийшов на коридор. На переслухання взяли мого друга. Я з двома друзями і поліціянтами як сторожами залишився на коридорі.

Хотів з ними поговорити, але поліціянти заборонили розмову, але я не даю за виграну.

Один поліціянт, добродушний з лиця, грубенький, з довгим червоним носом, мабуть прихильник чарки і тому звертаюся до нього з запитом чи можна буде когось післати та купити дещо їсти. Він по нараді зі своїм товаришем згодився.

Даю йому гроші, щоб післав когось по хліб і масло. Взяв гроші і післав свойого »колеґу«, а сам залишився з нами.

„Чи тшеба вам било бавіць сев політиков, жеби в так млодим веку марноваць час в вензеню“ — звертається до мене — так ці весьняци, ктужи ту з панем седзов слухайом Вас інтліґентуф, а пузьней зостайов жони і дзеці а самі не ведзов за цо пузьней ґіґайов в вензеню.“

„Так, так, зле робіце же бунтуеце вельнякуф пшеців Польсце. — Польска ест моцарствем а Ви цо зробіце з пултора револьверамі — от тиле же по вензенях тулаце сев, а Польска як била так і зостане!“

Пане »постерунковий« — мене замкнули невинно і сьогодні приходиться мені сидіти, але годі, життя тверде. Одначе мені жаль цих людей — кажу до нього!

„А Ви знаце тих людзі“ — питае! Ні — я їх перший раз бачу в житті і сам не знаю защо їх тут привели!

„За цо вас арештовалі“ — питається мойого сусіда?

Та за приналежність до орґанізації ОУН.

„А чи пшизналісьце сев“ — питае дальше.

Ні! До чого-ж маю признаватися, як я неналежав — була відповідь.

---

*) Гл. »Краківські Вісти« ч. 16 і 17.

Нарада кредитівок в Ярославі

По цей бік Сяну і Бугу залишилося ледви 6 кредитівок міського типу та коло 30 „Райфайзенок", що були членами РСУК у Львові. Позатим є ще тут коло 20 міських та 100 сільських кредитівок, що належали (бо мусіли належати) до польських ревізійних союзів, і тому часто їх управні органи були польськими, хоч майже всі члени були українці.

Новий кордон та нові умовини зовсім знищили попередні кредитові операції так, що більшість банків обмежила свою діяльність тільки до стягнення довгів та звороту вкладок. Одначе на довшу мету так не могло лишитися і українські господарські кола рішили приступити до реорганізації кредитового життя по цей бік кордону. З тією метою скликано на 2 лютого зїзд до Ярослава, на якому крім представників „Райфайзенок" були присутні відпоручники „Українбанків": одного зі Сянока, трьох з Перемишля й одного з Ярослава. Представники Белза і Холмщини не вспіли приїхати на час з огляду на погану комунікацію. На зїзді по вислуханні представника з Кракова, устійнено організаційну схему кредитової кооперації по цей бік, яку можна схарактеризувати коротко, як двоверствову.

Одною верствою є Райафийзенки, яких сітка повинна поширитися на кожне українське село. Надбудовою Райфайзенок є засаднично одинокий Рільничий Банк з осідком в Ярославі, що буде творити в поодиноких господарських осередках свої відділи. Нечисленні банки міського типу, що істнують тепер, мають перейти на відділи згаданого Банку. Тим банком має стати по переведеній зміні статуту ярославська кредитова кооператива „Народний Дім". З черги обговорено дуже широко задання і можливости праці банку, під цю пору, що їх можна зібрати в таких точках:

1) перебрання грошевого обороту в руки банку (біжучі рахунки, перекази, переливи, тощо); 2) збереження уділового капіталу і частинно ощадностевих вкладок; 3) організація дрібної та шкільної ощадности; 4) фінансування короткоречинцевих торговельних інтересів, головно кооперації; 5) розпроваджування призначих кредитів на засіви, погної, тощо; 6) зацікавлення промисловими підприємствами, організування їх фінансової сторінки, ведення для них розрахунків і підшукування кредитів та капіталів; 7) організування „Райфайзенок"; 8) співпраця з усією кооперацією у фінансових справах; 9) організовання засобів для раціоналізації і інтенсифікації сільського господарства. При кінці обговорено ще справу організації нових «Райфайзенок« та урухомлення чи пак переміну давних кас Стефчика. По 5-годинних нарадах закінчено зїзд, що намітив нові правильні лінії для кредитового життя.

інж. А.М.

Всеукраїнський Національний Конґрес

Обєднання Українських Організацій у Злучених Державах рішило на свому VIII. конґресі скликати Всеукраїнський Національний Конґрес. Цю ідею привитали з захопленням українські еміґранти та українська преса в Америці. Свою участь в конґресі зголосили вже всі найбільші українські допомогові і політичні організації. — Завданням Конґресу здійснити обєднання сил всієї української еміґрації та вибрати Українську Репрезентацію, яка заступатиме інтереси українського народу.

Такий Всеукраїнський Національний Конґрес відбудеться 16. і 17. ц. м. у Ню Йорку. В ньому візьмуть участь всі українські національні організації в Америці і делеґати всіх українських організацій на еміґрації.

Комунікат начальної команди німецької армії

= Начальна команда німецької армії повідомляє: Між Мозелею і Палятинським лістом оживлений артилерійський вогонь та обосторонння діяльність розвідчих стеж. Не зважаючи на погану погоду німецьке летунство продовжувало 4., березня розвідчі лети над східньою Францією.

Один німецький підводний човен вернувся з далекоморської подорожі і повідомив, що затопив кілька ворожих кораблів загальної містоти 36.000 тон.

= Начальна команда німецької армії повідомляє: На схід від Мозелі вдалося німецькій стежі вдертися на боеві анґлійські становища. Ворог має великі втрати. Незалежно від цього німецька стежа взяла до неволі 16 анґлійців як полонених.

—о—

Воєнний комунікат з північного фронту

= Штаб ленінґрадської воєнної округи повідомляє: 3. березня совітські війська мали приступити до акції окруження міста Віпурі, при чому мали зайняти положену на північ від міста місцевість Мейєрей Сареля. При цій нагоді в руки совітських військ попали 4 фінляндські гармати. — Совітські війська мали заняти острів Туппуанварі з 6 фортифікаціями. В повітряних боях совітські літаки зістрілили кілька фінляндських літаків.

= Штаб ленінґрадської воєнної округи повідомляє: 4. березня совітські війська обсадили в Карельському просмику острів Урансарі і твердиню Ураа та острів Тайкарінсарі і терени на західньому побережжі Віпурі. В Ураа совітські війська здобули три батерії далекострільних гармат і багато воєнного матеріялу.

5. березня совітські війська обсадили — за совітськими повідомленнями — на Карельському півострові острів Раважарі і острів Суніосарі у віпурськім заливі. На північному сході совітські війська здобули простір Нетелія недалеко стації Кірсальмі. В повітряних боях мали зістрілити багато фінляндських літаків.

—о—

Кораблі дальше йдуть на дно

= Анґлійський нафтовий корабель »Ель Сієрво« (5.481 тон містоти) затонув на Атлянтійському окані від вибуху. Корабель їхав з вантажем нафти з Трінідад до Льондону. Крім цього на західньому побережжі Анґлії затонув анґлійський корабель »Паціфік Реліянс« містоти 6.700 тон. Залогу вирятували.

= З Амстердаму повідомляють, що анґлійський корабель »Сан Фльорентіно«, який плив у супроводі охоронних кораблів, сторпедовано і він пішов на дно. Згаданий корабель мав 12.841 тон містоти.

= Грецькі кораблі »Папанхрандос« (466 тон містоти) і »Фльора Наміков« (2.012 тон містоти), по яких всякий слід давно загинув, мабуть затонули на анґлійському побережжі смерти. Інший грецький корабель »Маркіс« (3546 тон містоти), що їхав до анґлійського порту розіслав радіотелеґрами взиваючи рятунку. Шведський корабель »Ляґа Гольм« (2818 тон містоти) затонув на Північному Морю. 27 людей залоги вирятували. Бельґійський корабель »Даляро« (3927 тон містоти) затонув на Північному Морю. Залогу з 29 осіб врятували 2 шведські рятункові човни.

= 27. лютого вечором один норвежський корабель привіз до одної анґлійської пристані 19 людей зі залоги грецького корабля »Ефос« (1.245 тон містоти). Ройтер догадується, що »Ефос« наїхав на Північному Морі »на кадовб затопленого корабля«.

—о—

Анґлія нарушує невтральність Данії

= Начальна команда німецької армії повідомляє: на західному фронті не дійшло до замітних змін. Розвідчі німецькі налети тривали далі. З 5. на 6. березня ц. р. поодинокі анґлійські літаки перелетіли понад німецьким заливом і кружляли понад північно-західною частиною німецького побережжа.

Один анґлійський літак перелетів понад територію Данії, на північ від місцевости Сильт нарушуючи невтральність цієї держави.

Бурхливі демонстрації в Індіях

З Ню-Йорку наспіли вісті, що в анґлійських заганґесових Індіях дійшло в останніх днях до бурхливих демонстрацій, які спрямовані проти анґлійського панування. Зокрема протестує місцеве населення проти введення загальної військової служби. Оте населення, якслід розуміє, що воно малоб бути гарматнім мясом і тому не хоче служити при війську. Анґлійська адміністрація примінила супроти населення в Індіях строгі репресії. Деякі часописи станули в обороні місцевого населення, але їх негайно припинено, як пр. »Івнінґ Нюс« на Ямайці.

Населення рішило продовжати протестну акцію аж до перемоги.

„А ви" — звернувся до другого селянина!

Я теж не признався. Били, били, але нічого не вибили, бо що могли вибити, коли я невинний.

„О іле невіннісце, а вас не сипалі, то трохе поседзіце і вийдзеце на вольносьць". — каже добродушний поліціянт.

Мені більше і не треба було знати. По переслуханні всіх чотирьох поліціянти відвели зі суду до вязниці. І так від 11. липня я опинився в чортківській вязниці, в якій перебув в подинокій келії зовсім відокремлений до дня 17. вересня 1939 р.

З вибухом польсько-німецької війни я був вдоволений в перших днях, що нарешті належу до диспозиції суду і що з вязниці буду мати спромогу навязати звязок зі світом.

Коли нині пригадаю собі слова капітана чи »комісаря поліції«, приходить мені на думку пословиця: „життя повне непорозумінь і тихого смутку..."

І ось я зустрінув капітана швидше ніж він міркував і то не на вулиці, але у вязниці, де він обняв по мені місце, яке я опорожнив.

Дня 17. вересня зустрінув я одного з нічних опришків з дефензиви »Коп«-у, який втікав перед червоними і з крісом в руках та з ґранатами просив перед нами вязнями помилування...

О, так! темпора мутантур... »моцарство« зникло як миляна банька, а наш народ живе і буде жити!

Туртурами і знущанням не вбити духа.

1,220.000 українців жертвами
польського терору

Під таким наголовком помістив німецький півофіційний орган Генерал-Губернаторства »Кракавер Цайтунг« з 7. березня ц. р. довшу статтю про двацятилітні польські страхіття в західній Україні, про переслідування послідовне нищення поляками українського народу і всього, що українське. Саття є передруком з публікації, виданої німецьким інформаційним бюром про страшний польський терор проти українців в Польщі в рр. 1919—1939, зладженої на основі оголошених свого часу документах англійською та невтральною пресою. Щоб познайомити наших читачів зі змістом статті, що розкриває ті жахливі картини, які донедавна під польським терором ми мусіли замовчувати, хоч самі їх переживали — подаємо її в буквальному перекладі:

„Ніхто не питав міліонів українців, що їх прилучили 1919 р. до новоствореної Польщі, чи хочуть вони належати до цієї польської держави. Навпаки, українці боронилися з такою енергією проти зненавидженого від століть і нестерпного польського ярма, що навіть всемогуча Антанта не могла визнати формально такого стану. І тому українська територія пізнішої польської републики не стала спершу інтегральною складовою частиною польської державної території, луше »мандатом«, що його західні великодержави передали Польщі на основі постанови Найвищої Ради в Парижі 25 червня 1919 р. Як Польща розуміла це опікунство, виявилося негайно в нечуваних звірствах польської солдатески, проти цілого українського населення. Польські вояки вбивали полонених без огляду на вік і пол: старців, мужчин, хлопців, жінок і немовлят. Понад чверть міліона українців мучилося тоді в концентраційних таборах.

Один очевидець пише: Як ми прийшли до табору була ще всюди трава і листя на деревах. Одначе швидко це все зникло. Люди рвали траву зі землі і зривали листя з дерев і все зїдали. Всі були виголоджені, ходили тут і там неначе живі трупи із западеними обличчами і глубоко позападаними очима. Так господарювала Польща в неналежній до неї країні, щоб вивязатися зі своїх обовязків як мандатар західніх великодержав. Не було краще й тоді як цю країну проти виразної волі її населення признали остаточно Польщі.

„20 літ польського панування в Україні — це був нечуваний режім терору. Так звані пацифікації, в яких зрівнували з землею цілі села, палили церкви, грабували худобу і проганяли людей, не переводилися ніколи. Особливо важкі переслідування пережили українці 1930 і 1931 рр. Жахливими насильствами змушували українців нищити власними руками придбане важкою працею добро, свої доми розвалювати, розсипати збіжжя, зривати і нищити підлоги і т. д. Польські вояки розбивали шиби, пороли кожухи, товкли посуду, висипали муку та збіжжя до сміття і в болото та вимішували те все разом. Тоді зрівнано зі землею десятки тисяч українських домів.

Цей жахливий стан, перед яким блїднуть страхіття 30-літної війни, та яких не всилі описати перо найвизначніших мистців сатиричного-гумористичного журналу »Сімпліцісімуса« — не викликала в цій справі інтервенції офіційних кол західних великодержав, які були відповідальні за віддання нещасного народу в руки польських варвар. Тільки деякі опозиційні часописи мали відвагу назвати ці речи їх правдивим іменем. І так »Менчестер Ґардіян« з 14. жовтня 1939 р. писав ось що: „Ще ніколи світ не бачив чогось гіршого від жахливого терору, що його від якогось часу стосують поляки в Україні. Україна стала країною розпуки і жаху. Те, що там діється, є тимбільше болюче, що права українців заґарантовані і що женевська Ліґа глуха на всі протести проти нестерпного стану і тому, що решта світу не знає правдивого положення, або ставиться до цього байдуже".

»Ню Йорк Геральд Трібюн« з 15 жовтня 1930 р. помістив такий звіт від свого кореспондента Джона Еліо: „У Східній Галичині лютує від якогось часу жахливий терор, що його не можна з нічим порівнати в Европі, відколи уряд Льойд Жоржа вислав до Ірляндії неславної памяти »Бляйк-енд-Тавенс« (карніні відділи, які переслідували ірляндців — прим. Ред.) ...Коли жертви тратять притомність під страшними побоями, їх обливають відром зимної води і побої починаються на ново. Польські вояки не щадять навіть жінок. В багатьох селах допускалися жалюгідних тортур теж проти жінок.

„У вступному слові до одної брошюри В. К. Кушніра, що появилася 1931 р. в англійській мові, з передмовою члена англійської палати послів Сесіля Мельома, під нагол.: „Польські варварства в західній Україні", є такий опис подій в польській вязниці в Луцьку: Між вязнями цього пекла є люди, яких тортурували до каліцтва і довели до божевілля. Поляки вживали таких тортур: вязневі впомповували поволі в ніс всі роди плинів, найрадше содову воду. Далі вживали тортур і до полових органів. Ці останні тортури є взагалі найважніщим засобом, що його вживають в польських вязницях. Підчас слідства бито ґумовою палкою по полових орґанах. В цьому пеклі поліція допускається також таких злочинів як знасилування жінок і то не тільки у природній спосіб, але також вживають метод, що є звиродніним найбільш вирафінованої перверзії і найжорстокішого садизму."

„Всі ці страшні злочини, що їх рік-річно аж до кінця істнування Польщі, зазнавали українці під польським пануванням, та які були для них пеклом у найправдивішому того слова значінні, потвердили закордонні кореспонденти, які самі мали нагоду їх заобсервувати. Це не були поодинокі вибрики невідповідальних елементів, але це було свідоме і послідовне намагання знищити багатоміліоновий український нарід, що його версайські злочинці віддали в опіку польських півлюдей (в ориґіналі »польніше Унтерменштум« — прим. Ред.). Нічого дивного, що навіть за польською статистикою по 21 роках польського панвання згинуло 1,220.000 українців, себто 21,6% їхнього стану. Український нарід, один з тих, що мають найбільший природний приріст в Европі, мусів осьтак жертвувати за власними польськими даними що найменше 1,220.000 людей під жахливими й чортівськими тортугами польського садизму тому, що цього бажали собі панови з Версаю".

„В обличчі ти нечуваних терпінь цілої частини українського народу, що перебувала в Польщі, в обличі систематичних переслідувань німців у Польщі, в обличчі чортівських спроб і звірств того нікчемного народу підчас останньої війни супроти багатьох вязнів і ранених, всяка пропаґанда, що намагається це ослабити, може тільки себе осмішити

„Польський нарід не заслуговує на те, щобя панувати над іншими далеко вищими від нього культурно народами. Ті, що в повній свідомости такого стану віддали їх з власних великодержавних оглядів в таку залежність, щоб на довший час ослабити Німеччину на сході і могти грозити її — є вповні співвідповідальні за цю страшну траґедію".

—o—

Японський адмірал про воєнні шанси
Англії і Німеччини

Японський адмірал Ноґумасу Суетсуґу оголосив в ріжних европейських часописах статтю про англійські і німецькі шанси в теперішній морській війні. Сам автор є одною з найзамітніших постатей японської політики. Він був раніше шефом японської фльоти, основником японської підводної фльоти і вважають його міжнародним знавцем та міжнародним авторітетом у ділянці підводних човнів. Його протипарляментарні виступи довели — як відомо — в 1938 р. до його уступлення з кабінету Каное, до якого він належав як міністр внутрішних справ.

У своїй статті японський адмірал розглядає передусім шанси анґлійської бльокади та положення Німеччини підчас світової війни в 1914 р. і в теперішній війні. У протилежности до років 1914-18 нині було неможливо перервати німецьку торгівлю зі сусідними країнами. А ця неможливість — стверджує автор — засуджує згори анґлійську бльокаду на невдачу. Особливо велику небезпеку для Великої Британії добачує адмірал в німецьких підводних човнах та доказує це на примірі перших місяців війни. Твердження, мовляв, на початку війни Німеччина мала лише 48 здібних до діяння підводних човнів, з чого по кількох тижнях воєнних дій майже половина нібито знищена, автор уважає дешевим тріком пропаґанди. Він пригадує, що Німеччина ще на початку світової війни мала тільки 18 підводних човнів найменшого виду, тоді, як два і пів року пізніше незважаючи на всі свої страти, мала вже понад 130 підводних човнів, хоч німецька промисловість тоді ще зовсім не була наставлена на масову продукцію.

Одиноку причину упадку Німеччини в 1918 р. адмірал добачує передовсім у моральному заломанні. Нині — пише далі автор — справа зовсім інакша. Нині Німеччина має сильний, свідомий своєї мети і рішений на все провід, та під кожним оглядом і матеріяльним і моральним є основно на все приготована. Тому то англійська пропаґанда в Німеччині зовсім не має найменшого успіху, як зрештою і взагалі не має успіхів у цілому світі. „Внутрішна сила Німеччини — продовжає далі адмірал — створює найпевнішу запоруку того, що німецька підводна зброя ділає тепер далеко успішніше ніж підчас світової війни, а факт, що Велика Британія у своїй бльокаді проти Німеччини допускається частих і дуже поважних нарушень міжнародного права, дозволяє Німеччині і дає їй далекойдучі можливости зміцнити і поширити протибльокаду підводними човнами.

Далі Ноґумасу Суетсуґу займається ролею анґлійської фльоти в теперішній війні. Він вказує на те, що німецькі підводні човни та боєва сила німецького летунства примусили британську фльоту покинути не тільки Північне Море, але і свої власні точки опору в Шотляндії та сховатися до північної Ірляндії. Свою статтю кінчає адмірал словами: **„Теперішної війни Анґлія не може виграти ні мілітарно, ні під господарським оглядом. Анґлія не має тепер ніяких шанс на виграну, а світ по скінченні цієї війни буде зовсім інакше виглядати ніж у 1919 році".**

Німецько-український вечір у Сяноці

В четвер 29. лютого ц. р. в 8-ій год. вечором у салі місцевого кіна відбувся спільний німецько - український вечір під назвою »Музична всячина«. На програму склалися дві части. Перша половина була заповнена музичними й іншими виступами німецького війська. В українській частині хор під орудою проф. Іваненка дуже вдатно відспівав кілька українських народних пісень. З черги наші аматори відтанцювали декілька народних танків, тощо. Успіх цього спільного німецько - українського вечора був дійсно великий. Величезну салю кіна вщерть виповнили німецька та українська публика. Приявних було понад 1.000! Українська пісня, танки і народньоісторична ноша чарувала німецьку публику і, самособою, подобалася українцям. Можна б лише побажати, щоб подібні вечори частіше відбувалися. **—ют—**

——o——

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР.

БЕРЕЗЕНЬ.

11. Понеділок — Прокопія.
12. Второк — Василія ісп.
13. Середа — Касіяна.

— ДО НИНІШНЬОГО ДНЯ по Кракові ходить багато українських громадян без праці та без засобів до життя і лише нарікають на своє безробіття. Одночасно Комітет майже щоденно оголошує вільні місця до праці, але багато з цих безробітних навіть не читає, чи пак не звертає на них уваги. Тому поновно взиваємо всіх безробітних, та всіх тих, які хочуть працювати на наших землях, щоб негайно зголосилися до канцелярії Комітету у референта праці, бо потрібні негайно до обсади ріжні вільні місця для таких фахівців: 1) Більша кількість кандидатів на війтів та секретарів з відповідними кваліфікаціями; 2) 20 учителів; 3) 1—2 молочарських техніків; 4) один реставратор, один фризієр, кількох пекарів, мясарів, млинарів, та надто ріжних ремісників. Далі потрібний один лікар, один дентист, кількох адвокатів та взагалі людей зі знанням німецької мови, книгар і купці ріжних бранж. Вкінці потрібні кооператори, головно специялісти в яйчарстві. Ждемо на зголошення. Адреса Комітету: Український Допомоговий Комітет у Кракові, вул. Яблоновських ч. 10.

— ЖІНОЧА СЕКЦІЯ ПРИ Т-ВІ »ПРОСВІТА« у Кракові повідомляє, що ширші сходини відбудуться в неділю, 16. березня в год. 5-тій пополудни в домівці Т-ва, Ринок ч. 12, II. поверх. На порядку нарад реферат П. Мілян на тему: »Харитативна й організаційна праця«.

— ЗНОВУ ПАДУТЬ СНІГИ, але цим разом у Дальматії, де мороз доходить до 15 ступнів нище зера. У цілій Чорногорі дуже позимніло.

— СНІГОВІЇ ТА ЛЕДИ ПЕРЕРВАЛИ КОМУНІКАЦІЮ В ДАНІЇ. По кількох днях весни Данію знову навістили великі сніговії. Велитенські ледові криги на усіх данських водах перервали зовсім комунікацію між данськими островами та Швецію. Ледові гори досягають до висоти корабельних маштів.

— СТРАШНА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА трапилася в північній провінції Японії Ягамата. Особовий поїзд, переповнений подорожніми, впав з ушкодженого сніжною лявіною мосту до ріки, глибокої на 25 метрів. Поїзд при зударі з ледом згорів до тла. Всі подорожні, в числі 130 осіб згинули або є важко ранені.

— ПОБИЛИ ВЛАСНОГО КАПІТАНА, ЩО ВИБИРАВСЯ ДО АНҐЛІЇ. Моряки зі залоги одного грецького корабля, що стоїть в ню-йоркській пристані побили важко власного капітана, який хотів виїхати з вантажем літаків до Анґлії. Моряки загрозили йому, що кинуть його подорозі до моря, якщо він відважиться виїхати до Анґлії

— ВЕЛИТЕНСЬКА ПОЖЕЖА ЛІСІВ В ЛЬОМБАРДІЇ. На підгірю Сакро Монте коло міста Варезе вибухла в лісах велика пожежа, що охопила миттю велитенський простір і знищила ліс на просторі багатьох квадратових кільометрів. Вітер поширив пожежу на сусідні узгіря аж до місцевости Ґанна. До протипожежної акції змобілізовано всі пожежні сторожі, міліцію і відділи війська. Пожежу опанували щойно по кількох днях.
Короткі вістки.

Короткі вістки

= КРИВАВІ ВИБОРИ В АРҐЕНТИНІ. В часі виборів в Арґентині дійшло в багатьох місцевостях до великих заворушень. В одній з місцевостей провінції Санта Фе дійшло до гострої стрілянини, в якій згинули 3 особи, 7 було важко ранених. У провінції Буенос Айрес застрілили одного визначного сенатора національно-демократичної партії.

= ДОСТОЙНИК МАНДЖУКО В МІН. РІБЕНТРОПА. Міністр закордонних справ Німеччини фон Рібентроп приняв у понеділок на конференцію керманича манджурського великого промислу А. Айкаву, який приїхав на довший побут до Німеччини.

= МІНІСТР ЮГОСЛАВІЇ В БЕРЛІНІ. Югославенський міністр торговлі Андрес, який взяв недавно участь в отворенні міжнародньої торговельної вистави в Ляйпціґу приїхав на запросини німецького міністра господарства В. Функа до Берліна. Міністра Андреса приняв на авдієнції міністр закордонних справ Німеччини фон Рібентроп і вручив йому в імені фірера ордер Німецького Орла, та відбув з ним довшу конференцію.

= АМЕРИКАНЦІ З »АТЕНІЇ« ДОМАГАЮТЬСЯ 700.000 ДОЛЯРІВ ВІДШКОДУВАННЯ. 120 американців, які їхали трансатлянтійським кораблем »Атенія«, внесли позов до суду проти анґлійського корабельного товариства, домагаючись відшкодування в сумі 700.000 долярів. Анґлійська пропаґанда пробувала спершу переконати світову опінію, що »Атенію« затопило німецьке підводне судно. Одначе правда виявилася, що »Атенію« затопили самі анґлійці, щоб викликати при допомозі фальшивих пропаґандивних засобів обурення в Америці на Німеччину та втягнути її у війну.

Малий фейлетон

Чиста голова

Орієнтації, погляди, політичні комбінації — все пішло з вітром.

Голова чиста, як позамітав.

Точнісько так, як одному ґазді в Бережанщині. Жив собі, не богато до політики пхався, хіба те, що був господарем у читальні. Але польським вуланам, що одної ночі впали несподівано в село на «пацифікацію«, було цього аж забагато. Витягнули ґазду з постелі, простягнули серед хати і мокрими шнурами так збили, що потім ледви його жінка з дітьми до постелі доволікла.

Лежить отак сарака, постогнує та обмацує збите тіло, аж тут тобі мясо шматками від костей відпадає. Взяв він найбільший шматок і кличе діти:

— Занесіть мені хлопці оце мясо у пасіку тай поставте десь, щоб висохло на сонці. Як подужаю, то щось з цим зроблю.

— Та що ти, небоже, можеш з цим зробити!? — відзивається жінка.

— Ей, що ти знаєш! От хоч би пішлю нашій Українській Парляментарній Репрезентації, щоб у соймі показала.

— А най тебе Бог перед цим боронить! — аж злякалась жінка. Так собі пани лише поглузують, а на тебе ще »ліпших« вуланів пришлють.

— Та то правда, — каже чоловік, — але я таки свого буду доходити! Коли не до сойму, то пішлю аж до Женеви до Ліґи.

Жінка аж сплюнула.

— Ото-сь, небоже вигадав! Вже до тої Ліґи ходили різні »петиції« і що з того?

— Це »петиції«, а це живе таки мясо, — обстоював ґазда.

— Я міркую, — каже жінка, — чи не краще би післати до Гамерики до Рузвельта.

— Ото сказала! — ґлузував ґазда. — Невже твій Рузвельт за нашим христіянином обстане!

І так з того дня пішло. Ґазда постогнуючи тільки й думав про те, куди післати кусок відбитого мяса. Чистий клопіт! І так зле і так не добре. І не було дня, щоб не заводив з жінкою сварки на цю тему. Бувало, хоч й слабий, та таку заведе з жінкою дискусію, що дітиська з переляку аж під лавицю ховаються.

Аж одної днини прибігли задихані хлопчиська до хати:

— Тату!

— А, що там таке?

— Вже вашого мяса нема...

— А де?

— Ворони вкрали!

Недужий лиш махнув рукою і впав як колода на постіль.

Але враз же почув, що хоч йому тяжко на серці, та голова легка, як перо. Враз десь поділися всі клопоти та журба, яка не давала йому по ночах очей приплющити.

Оттак це воно...

Точнісько воно так, як оце тут з нами.

Голова чиста, як позамітав!..

Мамай.

= СТРАЙК 130.000 РОБІТНИКІВ В ІНДІЯХ. В Бомбаю 130.000 робітників покинуло працю. На 68 фабрик, 60 фабрик припинило внаслідок страйку працю. Робітники домагаються підвишки платень на 15 відсотків.

=ВИСОКЕ ВІДЗНАЧЕННЯ ЗА УЧАСТЬ В ЕСПАНСЬКІЙ ВІЙНІ. Шеф штабу італійської молоді полк. Бадіні був минулого вівтірка в гостині в шефа штабу німецької молоді Гартмана Лявтенбаха, а в середу в заступника фірера мін. Геса. При нагоді побуту в Берліні полк. Бодіні дістав від ґен. Ріделя високе відзначення, ордер німецького орла зі зіркою і мечем за воєнні заслуги в боях в Еспанії. В четвер прийняв полк. Бодіні мін. Рібентроп.

= ФРАНЦІЯ ТЕЖ ЗАДЕРЖУЄ КОРАБЛІ на морі. З Токіо повідомляють, що в пристані Гайпонґ у французьких Індіях, місцева влада перевела ревізію на японському кораблі. Сконфісковано всю почту, призначену до Німеччини. Японський консуль склав рішучий протест з того приводу.

= БІРМА ДОМАГАЄТЬСЯ САМОСТІЙНОСТИ. Московська »Правда« обговорює обширно резолюцію законодатних зборів в Бірмі, що домагається поширення »засад демократії і прав національних меншин« та визнання її незалежною державою. Бірма є дуже багатою анґлійською кольонією в Індіях. У продукції рижу займає вона перше місце у світі. Має теж багаті зложжа олова, цинку і велитенські запаси промислового дерева. Тепер Бірма змушена віддати ціле своє господарство для іцлей анґлійської війни. В таких обставинах — кінчить »Правда« — є зрозумілі заходи поневолених народів Бірми скинути анґлійське ярмо. Врешті самостійницькі стремління Бірми є тільки малим вирізком загального визвольного руху серед народів британської імперії.

= ЗРІСТ ПРОТИАНҐЛІЙСЬКИХ НАСТРОЇВ В КИТАЮ. Китайський щоденник »Квантун-Суен-Пао« виступив дуже гостро проти запрошення, що його анґлійці розіслали китайцям Гон-кону, з покликом узяти участь у 100-літні роковини відкриття анґлійської пристані в Гон-коні. Китайський часопис пише, що Анґлія, загарбавши Гон-кон, відібрала китайському народові велитенські багацтва і 100 років збагачувалася безсоромно коштом Китаю. Тепер Анґлія відважується ще запрошувати китайські жертви на ювилейне свято анґлійського насильства. Одна відповідь, яку повинен дати на цю анґлійську провокацію кожний свідомий китаєць є горда відмова. Китайці зрозуміли вже сьогодні, що нахабні і підступні »анґлійські чорти« є найбільшими ворогами Китаю.

= ШАНЬО МАХ В МІН. РІБЕНТРОПА. Міністр закордонних справ Німеччини Рібентроп прийняв минулого четверга на авдієнції шефа »Глінкової Ґвардії« і шефа пропаґанди словацького уряду Шаньо Маха, який на запрошення німецького уряду приїхав на кількаденний побут до Берліна.

= 9 НІМЦІВ З »АСАМА МАРУ« НА ВОЛІ. До Йокогами прибуло 9 німців, яких анґлійці забрали з японського корабля »Асама Мару«. Ними заопікувалося японське міністерство закордонних справ, а по полагодженні формальностей німецький ґенеральний консуль в Токіо.

= АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД АНҐЛІЇ ЗВОРОТУ БЕРМУДСЬКИЬ ОСТРОВІВ. Демократичний сенатор Рейнольд предложив американському сенатові резолюцію, в якій домагається розпочати негайні переговори з Анґлією у справі відступлення Злученим Державам Бермудських островів в заміну за скреслення частини анґлійських воєнних довгів з минулої світової війни. Сен. Рейнольд мотивував резолюцію постійними анґлійськими замахами на американську летунську пошту на Бермудських островах. Отже тільки зворот Бермудських островів міг би успокоїти обурення, що його викликало в Амеріці безправне загарбування пошти під погрозою анґлійських наїжених баґнетів.

= ТУРЕЧЧИНА НЕ ХОЧЕ ВІДДАТИ СВОЇХ КОРАБЛІВ НА ЗНИЩЕННЯ. Турецький уряд видав своїм кораблям заборону плисти на чужі територіялні води. Туреччина видала цей заказ тому, що західні великодержави забирають примусово чужі торговельні кораблі на свою службу. Туреччина не може собі на це позволити тому, що її торговельна фльота ледви вистарчає для її власних потреб і тому, що не хоче віддавати своїх кораблів на знищення західнім великодержавам, які не хочуть рискувати власними кораблями, щоб вдержати привіз і вивіз товарів з Туреччиною.

= АТЕНТАТ НА МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ КУБИ. В Гавані на Кубі невідомі справники виконали атентат на амбасадора Куби в Америці, міністра закордонних справ д-ра Орестеса Феррару в часі, як Ферраро всідав до авта, щоб відїхати до парляменту. Атентатчики засипали його ревельверовими стрілами, завдаючи йому важкі рани. Шофер згинув.

СОВІТСЬКІЙ ПРОТЕСТ У ЛЬОНДОНІ.

= Совітський амбасадор у Льондоні склав у Форін Офісі (Міністерство закордонних справ), протест проти того, що на водах Гон-Кон анґлійська воєнна маринарка задержала й сконфіскувала совітський корабель.

ВИБУХ У ФАБРИЦІ ЗБРОЇ В ІТАЛІЇ.

= У робітнях фабрики зброї »Вульканія« в околиці Бресчії трапилася траґічна подія, а саме вибух, який знищив усі уладження фабрики. При тому згинуло 6 осіб і 19 було ранених.

ГОСПОДАРСЬКІ ВЗАЄМИНИ НІМЕЧЧИНИ З ЮГОСЛАВІЄЮ.

До Німеччини прибув югославянський міністр господарства Андрес, щоб відвідати торги в Ляйпціґу. Мін. Андрес перевів низку розмов із визначними німецькими достойниками. У часі тих конференцій підкреслено бажання поглибити господарські взаємини Німеччини з Югославією.

Що оповідає Командант підводного судна?

Цілими годинами стояли ми на нашому операційному терені на південному Атлянтійському Океані з нашим підводним судном і ждали — оповідає командант підводного судна, що недавно зі здобичею 38.000 тон містоти затоплених ворожих кораблів повернувся до Німеччини.

Вранці я стою на містку. Незадовго на овиді на південному сході показуються численні хмарки диму. Це може бути тільки англійський конвой. Врешті будемо мати до діла з ворогом. Конвой зближається. Пізнаю, що кораблі — їх приблизно 12 — пливуть широкою лінією. Охорона стояла перед і серед конвою. Як я хотів їх уже атакувати, тоді саме цілий конвой негайно спрямовується до мене. Погане положення. Гарний 6. до 7000 тоновий паровик, що я собі його вишукав, стоїть передомною і мабуть начебто — взяв мене на мушку. Я обертаюся і негайно приходжу до атаки. Торпедні отвори ясні. Всі на судні в бездиховому напруженні й жду доки не впаде стріл.

Приказ: отвір готовий — стріляй! На покладі незвичайний спокій, 1—2—3 — показує секундомір. Ми ждемо й числимо. Аж — страшна детонація здрігає судном. Гурра! »Аль« поцілив! Нас усіх охоплює нечувана радість. Паровик поцілений в саму середину; підноситься велитенський стовп води, димар розлітається. Знищення корабля наступає з такою силою, що ми розріжняємо виразно тріскіт і ломання. Серед конвою страшна дезорґанізація. Я знову пливу під поверхню моря. Ледви по трьох хвилинах над нами вже чути зовсім виразно працю корабельних шруб. Аж тут — другий гук корабельних шруб скоро зближається: торпедник! По двох хвилинах вибухають вже водні бомби і ціла серія відбивається об стіни судна. По пяти хвилинах наступає друга серія водних бомб. Все дрожить, але наша залога спокійно жде на своїх місцях. Очі всіх звернені на поклад судна. Понад нами мусить панувати страшна метушня. Одначе помалу ми випливаємо з небезпечної смуги і третю серію бомб чуємо вже далеко поза нами.

По якомусь часі хочу всеж таки побачити, що остаточно діється. Випливаю на таку глибину, щоб отвором можна було бачити. Дивлюся, але з конвою вже й ні сліду. Ми можемо виплисти. Одначе ми не є легкодушні, конвой треба далі переслідувати.

З великою швидкістю доганяємо ворога і вже перед вечором досягаємо два озброєні паровики, що залишилися позаду — один 4.000, другий 7000 тон, що зиґзаком плинуть перед нами. Очевидно вишукую собі більший і тепер розвивається між нами німий поєдинок: один пливе все зиґзаком, ми за ним. В темноті він нас не побачив; але видно, що він ще не отрясся зі страху зперед полудня. Вкінці наступив приказ: торпедні отвори — увага — стріляй! »Аль« виходить з отвору, знова числення — прокляття, шалено довго це триває! Нагло нечувано сильний вибух. Блискає велитенська полумінь, високтенський водний стовп і знову сильніший вибух. Це був озброєний торговельний корабель, мабуть склад муніції вилетів в повітря. Керма відпала і корабель повільно наповнявся водою, щоб передом щераз поздоровити небозвід і опісля зануритися у глибину. Він пішов на дно до 15 хвилин. Ми щасливі й горді, що нам вдалося анґлійцям вирвати з »певного« конвою два повновартісні кораблі.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Вальдемар Щирський поч. Вальдгорст 16. Лодзь Листа дістали. Вірші не підуть. Слівника покищо не маємо, його можете купити у Лодзі. Привіт

М. Гол. Полятин, Груб. Листа одержали. Пишіть багато на різні теми. Можеб так фейлетона про тамошні відносини? Привіт.

М. Зощак, Дубрівка. Всякі дописи використано. Подання до Ген. Губ. хай напишуть вам у Сяноці. Привіт.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39. З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesatminhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79